

NEDERLANDSCHE PHYTOPATHOLOGISCHE (PLANTENZIEKTEN-
KUNDIGE) VEREENIGING.

TIJDSCHRIFT OVER PLANTENZIEKTEN

ONDER REDACTIE VAN

PROF. DR. J. RITZEMA BOS EN M. DE KONING

Dertigste Jaargang

— 5e Aflevering —

Mei 1924

BOEKBESPREKING.

Nederlandsche Vereeniging tot Bescherming van Vogels, 1898—1923 (Jubilaeumuitgave).

Naar aanleiding van het 25-jarig bestaan van deze Vereeniging op 12 Dec. 1923, heeft het hoofdbestuur een keurig en interessant boekwerk uitgegeven, waarin Prof. SWAEN de geschiedenis der jubilerende vereeniging schetst en waarin nog vele andere zeer lezenswaardige stukken zijn opgenomen, terwijl een groot aantal afbeeldingen (eenige gekleurde platen, verscheiden photo's en vele penteekeningen) het bijkans 200 bladzijden groote boek illustreeren.

Uit het overzicht van de geschiedenis der Nederl. Vereeniging tot Bescherming van Vogels van Prof. SWAEN blijkt, dat deze Vereeniging oorspronkelijk vooral werd opgericht om op te treden tegen de wreedheid tegenover vogels, vooral tegen de gruwelen der vedermode. Het Bestuur bestond dan ook grootendeels uit dames. Weldra echter breidde zich de bemoeiing van de Vereeniging verder uit, vooral door den invloed van Dr. J. BÜTTIKOFER, die reeds in 1900 tot onder-voorzitter werd gekozen en in 1909 voorzitter werd. Het werd langzamerhand voor de Vereeniging hoofdzaak te trachten, den vogelstand van ons land, die van alle zijden bedreigd werd, zooveel mogelijk te beschermen, óók omdat dit van groot belang is voor onze bodemcultuur, maar eveneens omdat de vogels de natuur verfraaien en omdat het zonder noodzaak uitroeien van deze schepsels den mensch onwaardig is.

Behalve een overzicht van de geschiedenis der Vereeniging gedurende de 25 jaren van haar bestaan, vindt men in het boekwerk 't welk ik hierbij aankondig, de jaarverslagen over 1921—'22 en 1922—'23, de financieele verslagen over dezelfde jaren, — de jaarverslagen van de afd. Utrecht, — de samenstelling van het Hoofdbestuur, — eene levensbeschrijving van den hoogst verdienstelijken, juist nu afgetreden voorzitter

Dr. JOHANN BÜTTIKOFER, — een artikeltje naar aanleiding van het zeldzamer worden in ons land van den fraaien ijsvogel, — grepen uit het leven van den koekoek, — waarnemingen over den griel, — een artikel over den kluut als broedvogel in Nederland, — over specht en uil, — over den beflijster, — onderzoek naar het zeldzamer worden van den raaf in ons land, — over den hop, die hier te lande tegenwoordig ook al minder voorkomt dan vroeger, — over herfst- en wintervogels van de Groninger kwelders, — over vogels aan de Zuiderzee, — over een onderzoek naar den ooievaar hier te lande, — over excursies, gehouden op Schiermonnikoog en op het Kampereiland, — over de nieuwe jachtwet, — eene lijst van vogels, welke voor de jacht of voor de kooi mogen worden gevangen, — een artikel over vogelwet en jachtwet, — over bescherming van vogels in Nederlandsch Indië — over eene Zuid-Afrikaansche Vereeniging tot Bescherming van vogels, enz.

Inderdaad een rijke inhoud, verlucht met ongeveer een vijftigtal platen en plaatjes, waaronder sommige zeer fraaie.

De Nederlandsche Vereeniging tot Bescherming van Vogels heeft in de 25 jaren van haar bestaan zeer veel goed werk verricht. Wat heeft zij zoo al gedaan en wat kan zij nog meer doen? Het beste antwoord kan ik daar op geven door hier het grootste gedeelte over te nemen van een artikel over „De taak der vogelbescherming” van de hand van onzen Dr. JAC. P. THIJSSÉ (zie blz. 37—40 van het hier aangekondigde boek).

„Wie zal ontkennen, dat deze (de taak der vogelbescherming) in Nederland belangrijk en zwaar, maar te gelijk ook zeer dankbaar moet heeten? Wij wonen in een der dichtst bevolkte streken ter wereld en door een samenloop van omstandigheden is meteen onze vogelfauna een der rijkste ter wereld, zoowel wat het aantal der soorten betreft, als dat der individu's. Het zal niet makkelijk gaan, om op de wereldkaart een plekje te vinden zoo klein als het stuk van Nederland, waarin *Schouwen*, *de Beer*, *het Zwanenwater*, *Texel*, *Griend* en *het Naardermeer* liggen en waar grooter verscheidenheid en grooter aantal van vogels broeden. Wel is het gemakkelijk, om een half dozijn of nog meer vogelsoorten op te noemen, die hier in Nederland wèl en in naburige landen niet broeden. Het merkwaardige feit doet zich voor, dat, ondanks onze dichte bevolking en aan menschen en aan vogels, toch nog nieuwe soorten hier broedplaatsen komen vestigen: De Waterspreeuw, de Groote Gele Kwikstaart, de Zwarte Specht, de Europeesche kanarie. Dit is wel zeer belangrijk.

In de jaren vóór Vogelbescherming uitte zich in Nederland

niet veel belangstelling en waardeering voor de vogels. Het volk kende ze niet of nauwelijks. De weinige liefhebbers lieten niet veel van zich hooren. De plattelandsbevolking ging met de vogels om met geen ander doel, dan om ze te vangen voor kooi of keuken, en om de eetbare eieren te bemachtigen. Het verstoren en uithalen van nesten was een vrij wel geoorloofd kindervermaak. HOLLIDEE vertelt hoe een buurman hem als kind inviteerde om „de vink uit te halen”. Dat was in Brabant.

Gaandeweg is dat anders geworden. De stichting en bloei van de Nederlandsche Vereeniging tot Bescherming van Vogels was een natuurlijk gevolg van de verhoogde belangstelling in het bestaan van onze medescheepselen en van het besef, dat zij onontbeerlijk zijn voor ons levensgeluk. Wij leerden de vogels kennen als een van onze nationale schatten en alweer was het niet meer dan natuurlijk, dat ter bescherming van die schatten de Vogelwet van 1912 tot stand kwam.

De Nederlandsche Vereeniging tot Bescherming van Vogels was nauw betrokken bij het ontwerpen en de behandeling van die wet. Officieus heeft zij de Regeering beloofd, te zullen helpen aan de uitvoering en zij heeft die belofte gehouden door in de eerste plaats zooveel mogelijk justitie en politie te dienen met voorlichting en — ik mag het wel verklappen — haar beiden menigmaal aan te sporen en aan te moedigen. Zelf verrichtte zij politiediensten door het opsporen van overtredingen en door het aanstellen van bewakers. Ongetwijfeld is het haar zeer te pas gekomen, dat de Vereeniging tot Behoud van Natuurmonumenten in Nederland vele van de beste vogelterreinen in bezit verwierf, maar het was juist buiten die terreinen, dat Vogelbescherming het nuttigste werk verrichtte, ja, zonderling genoeg, zelfs in het Kroondomein en op de bezittingen van sommige Gemeenten en groot-grondeigenaars.

Deze en dergelijke bezigheden zouden wij kunnen noemen het directe werk. Maar ook voor het indirecte werk, de voorlichting aan volk en jeugd, had de Vereeniging jegens de Regeering verplichtingen op zich genomen. Trouwens reeds in de eerste jaren van haar bestaan, en toen zelfs het meest, trachtte zij door eenvoudige en pakkende geschriftjes het volk en vooral de kinderen te weerhouden van roekeloze vogelverdelging en te brengen tot liefde voor de vogels en vreugde aan hun bestaan.

Het komt mij voor, dat in deze richting thans nog door de Vereeniging zeer veel kan worden gedaan. Haar bemoeiingen met justitie en politie kan zij intusschen nog gerust uitbreiden. Ieder jaar organiseert het Bestuur een excursie, waaraan een groot aantal liefhebbers deelnemen. Wordt op zoo'n excursie

het goede zaad gezaaid en tracht ieder excursionnist in zijn eigen omgeving in denzelfden geest voort te werken? Dat zou reeds veel gewonnen zijn. . . .

Dagbladen, weekbladen, maandschriften weten tegenwoordig aan het groote publiek veel en velerlei te vertellen van de vogels en zonder uitzondering bevorderen ze met liefde en bekwaamheid de zaak van vogelbescherming.

Hoe staat het echter met de kinderen, die opgroeien tot de menschen, wien in later, moeilijker tijden de taak wacht, om dan op hun beurt het natuurschoon te bewaren, en in het bijzonder aan de vogels hun bestaanskansen te waarborgen? In dit opzicht hebben wij reeds een zeer belangrijken maatregel te vermelden, n.l. de aanschrijving van den Minister van Onderwijs aan alle scholen, om bij het onderwijs in de Natuurlijke Historie in het bijzonder veel aandacht te geven aan vogels en vogelbescherming. Ik weet, dat dit op vele scholen reeds met veel liefde en kennis gebeurde, lang vóór de aanschrijving. In „De Levende Natuur” vinden wij telkens bekoorlijke verhalen van een avontuur, dat de een of andere school met vogels had. Maar ik vrees, dat op zeer veel scholen de ministerieele aanschrijving een doode letter zal blijven, door allerlei oorzaken, waarop ik hier nu niet in het bijzonder kan ingaan. . . .

Ook, zooals ik reeds hierboven zei, heeft onze Vereeniging in de eerste jaren van haar bestaan zich reeds tot de jeugd gewend en ik herinner mij uit die dagen een „Open Brief aan onze jongens en meisjes”, die een model mag heeten van een hartelijk, eenvoudig betoog, zonder leuterpraat of misleidende overdrijving, die de goede zaak zoo dikwijls schaden. Zeer zeker is op dit gebied voor de Vereeniging nog veel te doen: het geven van goede lectuur, fraai-gekleurde afbeeldingen, het bevorderen van schoolwandelingen en schoolreisjes met de vogelwereld als hoofddoel, het aanleggen van „vogeloorden” in parken en plantsoenen en bij schoolwerktuinen en meer dergelijke dingen, die trouwens alle sinds lang door ons Hoofdbestuur worden overwogen.

Natuurlijk draait dit weer uit op de geldkwestie. Ik kan niet zeggen, dat ik die zoo buitengewoon belangrijk vind en ik laat er mij nooit door afschrikken. Het komt er maar op aan, dat enkelen uwer, o, bevoorrechte rijken, wien dit boekje in handen komt, opeens het inzicht krijgen, dat zij een paar duizend gulden niet beter kunnen besteden dan voor dit propaganda-werk voor vogelbescherming onder de jeugd, dat is dan de schooljeugd en de jeugdige arbeiders en arbeidsters. Als ge even stil gaat zitten nadenken, zult ge inzien, dat hier nog oneindig veel

meer mee gemoeid is, dan het in leven houden van eenige vogels. En dan grijpt gij met nog meer geestdrift naar uw chèque-boekje!”

Ik wil er nog bijvoegen, dat men zich voor het lidmaatschap of het donateurschap kan aanmelden bij het Bestuur der Nederl. Vereeniging tot Bescherming van Vogels, Heerengracht 260—266 te Amsterdam, en dat het donateurschap per jaar kost naar verkiezing f. 25.—; f. 20.—; f. 15.— of f. 10.—, het lidmaatschap naar verkiezing f. 5.—; f. 4.—; f. 3.—; f. 2.50; f. 2.— of f. 1.—. Ook kan men donateur worden tegen eene bijdrage in eens van f. 500.— tot f. 100.—, lid tegen eene bijdrage in eens van f. 50.— tot f. 25.—. Gaarne wék ik ieder op, tot de „Nederl. Vereeniging tot Bescherming van Vogels” toe te treden. Deze Vereeniging doet goed werk, maar om dit te doen, heeft zij veel geld noodig. Zij verdient ten volle te worden gesteund.

J. RITZEMA BOS.

BEKNOPTE AANTEEKENINGEN OP PLANTEN- ZIEKTENKUNDIG GEBIED.

28. Aardappelschurft en hare bestrijding. Naar aanleiding van de mededeelingen van MILLARD, dat het onderspitten van levende of doode plantendeelen het optreden van aardappelschurft zoo goed als geheel zou verhinderen (zie „Tijdschrift over Plantenz. 1923”, 11e afl., „Beknopte aantekeningen” No. 66), werden in jaargang 1924, afl. 1, blz. 12 ervaringen van den Heer DR. J. C. DORST en in afl. 3, blz. 62 ervaringen van de Heeren J. A. VAN RIEL en G. A. VAN DER WAAL gepubliceerd, die hierop neerkomen, dat op gescheurde weilanden de aardappelschurft juist zeer veel voorkomt. Van den Heer O. J. CLEVERINGA, Rijkslandbouwconsulent te Zutphen, ontving ik de volgende mededeeling: „Ik heb over het optreden van aardappelschurft op klei en veen te weinig ervaring om daarover een oordeel te vellen. Wel blijkt mij steeds weer uit opgaven van practici, dat de schurft blijkbaar op het zand zeer nauwkeurig luistert naar den kalktoestand en dat groen ondergebouwde plantenresten het optreden dezer ziekte op aardappelen verminderen.” — Ik houd mij aanbevolen voor verdere mededeelingen van ervaringen, op verschillende gronden en onder verschillende omstandigheden opgedaan omtrent den invloed van het onderspitten of onderploegen van levende of doode plantendeelen op het optreden van aardappelschurft. —